

Název diplomové práce:	Pojem práva z antropologické perspektivy
Autor :	Peter Brezina
Katedra :	Teorie práva a právních učen
Vedoucí diplomové práce :	Zdeněk Kühn
Oponent:	Pavel Maršálek

Posudek vedoucího diplomové práce

1. Diplomová práce P. Breziny analyzuje problematiku primitivních právních systémů ve vztahu k metodologii a dogmatice čelných prací soudobé analytické právní teorie a filozofie, zejména prací H.L.A. Harta a Ronalda Dworkina. Se zřetelem na způsob, kterým se autor své práce zhostil, a zejména s ohledem na velmi dobrou znalost děl právní antropologie a analýzu děl analytické právní teorie, je tato práce ve srovnání s jinými studentskými odbornými pracemi výjimečná.

2. Po stránce formální nutno zdůraznit, že diplomová práce má nadstandardní rozsah a formu: obsahuje 60 stran vlastního textu včetně 96 poznámek pod čarou. Diplomant svou práci rozdělil poměrně logicky na celkem tři meritorní části plus úvod a závěr), když nejobsáhlejší je z pochopitelných důvodů analýza Hartovy knihy Pojem práva (Hartova koncepce je na rozdíl od Dworkinovy práce psána záměrně jako obecná teorie práva, aplikovatelná na všechny právní systémy včetně systémů primitivních společností).

3. Nutno ocenit velmi pestrý seznam literatury včetně řady prací v angličtině a francouzštině, což opět jasně vybočuje ze standardu diplomových prací na Právnické fakultě. Za velké plus posuzované práce považuji úroveň poznámkového aparátu:

v tomto aspektu je diplomová práce s obdobnými studentskými pracemi zcela nesrovnatelná.

4. Po stránce obsahové nutno na úvod zmínit, že diplomant se úspěšně vypořádal s náročným tématem, jeho práce není jen kompilátem citovaných právnických autorit, ale diplomant také s těmito autoritami někdy více někdy méně zdařile polemizuje. Diplomant vychází z teze o hlubší jednotící identitě západních právních kultur, která současně čelí otázkám své identity při střetávání se s právními kulturami zcela odlišnými.¹ Dále v textu tohoto posudku uvádím několik dílčích připomínek k některým pasážím diplomové práce, s tím, že širší prostor pro diskusi předpokládám v rámci ústní obhajoby.

5. Str. 6: souhlasím s Fitzpatrickem, že se právo v podstatě plní roli nového mýtu v soudobé společnosti. Někteří autoři (např. Badinter) dokonce srovnávají soudobou koncepci justice a její roli při legitimizaci sociálního systému s rolí instituce papežství a křesťanské církve ve století třináctém.

6. Str. 16: Podstatný rozdíl mezi koncepcí Hartovou a Kelsenovou je to, že Hartovo pravidlo uznání není hierarchické, zatímco Kelsenova základní norma a následná „dynamická validita právního systému“ a priori hierarchické jsou.

7. Str. 23 násl.: Nejsem si jist, nakolik Brezinou zmiňované příklady o výjimkách z ochrany lidského života skutečně narušují Hartovu koncepci přirozeného

¹ Autora možno v tomto smyslu upozornit na práci Mattei, Ugo (1997), *Three Patterns of Law: Taxonomy and Change in the World's Legal Systems*, 45 *Am.J.Comp.L.* 5, dostupnou i na PF UK v rámci systému HeinOnline, kde Mattei zcela odmítá dosavadní taxonomii srovnávacího práva a vytváří novou: oblasti práva profesionálního, politického a náboženského.

základu práva. Spíše si myslím, že ne, a jde prostě o různou interpretaci výjimek z principu ochrany lidského života (odlišné chápání tohoto principu lze zajisté najít též v soudobých rozvinutých právních systémech – viz odlišná regulace euthanasie, potratu, trestu smrti atd.). Obdobné platí i pro Brezinův následující výklad.

8. K diskusi možno jistě předložit i další otázky: např. Brezina kritizuje Hartovu tezi o pravidlech změny v primitivních společnostech, a prokazuje, že tomu tak není. Není to spíše problém mnoha konstrukcí analytické teorie práva, které často neobstojí při střetu s realitou? Mám na mysli například teoretickou deskripci obyčeje, která v konfrontaci s realitou téměř nikdy neobstojí (*opinio iuris a usus longaevus*).

9. Na závěr nemohu než znovu opakovat, že diplomová práce je vysoce nadprůměrná a bezesporu splňuje všechny podmínky pro její úspěšné obhájení.

V Praze dne 27. října 2006

Zdeněk Kühn
